

Meknad til : Varsel om planarbeid–Forslag til løsning for Øyavegen – plan 2041

Del 1: Vedtak i Kommunestyret den 15.06.2021

I notatet til Runar Lunde står det:

«Kommunestyret viser til at det i 2019 er vedtatt ny kommunedelplan for Åkrehamn, og ber rådmannen: “Ta en fornyet gjennomgang av Plan 2041, med tanke på en nærmere koordinering mellom målsettingene i Plan 2041 og den nylig vedtatte kommunedelplanen for Åkrehamn, herunder nærmere vurdering av utforming av fortau, gateplan m.m. Herunder forutsettes at en ser nærmere på hvilke utbedringer som er strengt nødvendige for å tilfredsstille reguleringsplanen, samt vurdere alternativer til opphøyde fortau med f.eks nedfresing av stein med annen farge enn omgivelsene eller lignende.”

Slik jeg forstår det skal Rådmannen gjennomgå Plan 2041 og Kommunedelplan for Åkrehamn for “...en nærmere koordinering mellom målsettingene i disse to planene, herunder/eller sagt på en annen måte: som en del av det hele som skal vurderes er utforming av fortau, gateplan m.m.

Slik jeg anser det skal man i det første punktet fra kommunestyrevedtaket se på: **“en nærmere koordinering mellom målsettingene i disse to planene”**. Dette ser det ikke ut som at blir nærmere berørt i “Notat: Forslag til løsning for Øyavegen – plan 2041”.

Derfor ønsker vi å utdype viktigheten av hovedpunktet i kommunestyrevedtaket: **“en nærmere koordinering mellom målsettingene i disse to planene”** i det videre planarbeidet til administrasjonen.

Del 2: Utgangspunkt/formål med Plan 2041 – Bevaring av havneområdet i Åkrehamn:

I hovedutvalg teknisk 28.01.10, sak 20/10 ble det fremmet en sak der teknisk sjef anbefalte at administrasjonen fremmet et forslag til områderegulering for deler av Øynå og Holmen i Åkrehamn.

“Hovedformål skal være bevaring av det typiske byggemiljøet”. Formålet med Plan 2041, slik den ble vedtatt i 2015 etter ett års arbeid med den “er å tilrettelegge for en helhetlig utvikling av området, forbedre trafikksituasjonen og å sikre at kulturhistoriske verdier blir kartlagt og tatt hensyn til i fremtiden.”

Plan 2041 sier også følgende under: “Kulturhistorisk bygningsmiljø»:

«... Det bør satses på å ivareta disse bygningsmiljøer og arkitektoniske særtrekk eller den bygningskultur, som har gitt Åkrehamn sitt særpreg, med sterke tradisjoner innen fiskeri, fiskeindustri og kystkultur, og som også vil kunne være bærer av disse meget verdifulle tradisjoner for fremtiden.”»

Del 3: Formål med kommunedelplan for Åkrehamn:

I Kommunedelplanen for Åkrehamn står det følgende:

“Kommunedelplanen skal skape langsiktige rammer og retning for by - og tettstedsutviklingen i Åkrehamnsområdet herunder å sikre kulturhistoriske verdier. Dokumentet skal fungere som et politisk og administrativt styringsverktøy for utviklingen av Vest-Karmøys største befolknings senter.

I Åkrehamn er det ett kulturmiljø i havneområdet og ellers finnes det enkeltstående bygg spredd rundt i bebyggelsen. Den gjenværende bygningsarven er en del av byens særpreg og identitetsfølelse. I den videre utviklingen av Åkrehamn er det viktig at det tas hensyn til de kulturverdiene som byen enda har.

Åkraøyna og Sveinsholmen

Den eldste, sammenhengende bebyggelsen i Åkrehamn finner en på Åkraøynå og Sveinsholmen . Dette er det viktigste kulturmiljøet i Åkrehamn. Bygningene stammer fra perioden 1800 til og med det tidlige

1900- tallet. I 2015 ble det vedtatt reguleringsplan for Åkraøyna og Sveinsholmen. Igjennom reguleringsplanen omfattes dette kulturmiljøet av en hensynsone for bevaring - kulturmiljø.

Utfordringer: Bevare de deler av Åkrehamn som enda har sammen hengende historiske bymiljøer.
Bevare enkeltbygg og gateløp med kulturhistorisk og arkitektonisk verdi.

Del 4: Forslag til planprogram Kommunedelplan for kulturmiljø 2022-2026:

I Kommunal planstrategi for Karmøy kommune 2020-2023 ble vedtatt 02.06.20. Revidering av kommunedelplan for kulturminner er en prioritert planoppgave i den kommende perioden.

Det står også at: “Kulturminner er ikke-fornybare ressurser; dersom de blir ødelagt kan de ikke erstattes. Planen skal synliggjøre at bevaring av kulturminner også spiller en rolle i klimainnsatsen. Miljøpåvirkningen fra eksisterende bygninger er kun rundt halvparten av den fra nybygg.

Kulturminner spiller også en viktig rolle som ressurs i utviklingen av byene våre. Kulturopplevelser og historiske attraksjoner vektlegges i både tilbud og markedsføring av reisemålet Karmøy. Kommunedelplan for kulturmiljø skal inneholde en oversikt og en prioritering over våre viktigste kulturmiljøer. Planen skal også synliggjøre hvilke kulturminner vi anser å være «utrydningstruet» i Karmøy.

Stortingsmeldingen «Nye mål i kulturmiljøpolitikken» legger vekt på engasjement, bærekraft og mangfold. De nye nasjonale målene i kulturmiljøpolitikken:

- **Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø.**
- **Kulturmiljø skal bidra til berekraftig utvikling gjennom heilskapleg samfunnsplanlegging.**
- **Eit mangfald av kulturmiljø skal bli tatt vare på som grunnlag for kunnskap,oppleving og bruk.**

Del 5: Kommuneplan 2014- 2023, denne gjelder foran både Plan 2041 og Kommunedelplan Åkrehamn

I Kommuneplanen for Karmøy ble revidert i kommunestyreperioden 2011- 2015 og vedtatt i kommunestyret 16.06.2015. Byutvikling inngikk som et tema i samfunnsdelen, og her la en til grunn følgende overordnede mål:

«Karmøys byer skal utvikles til attraktive og multifunksjonelle sentra, der byenes potensialer blir videreutviklet med vektlegging av deres historiske og kulturelle identiteter.

Del 6: Vår oppsummering:

Detaljregulering (§ 12) “Formål og virkemidler er i det vesentlige like for detaljregulering og områderegulering. Detaljregulering er en plan for bruk og vern av mindre områder, og for utforming, bruk og vern av bygninger, uterom og anlegg. Detaljregulering er planformen for gjennomføring av utbyggingsprosjekter og tiltak, vernetiltak og sikring av ulike typer verdier. “

Underveis har Utgangspunktet/formålet for Plan 2041: **Hovedformål skal være bevaring av det typiske byggemiljøet** gradvis blitt forhandla bort og tona ned. Utbygging har skjedd underveis og ikke hht planen: “en helhetlig utvikling av området”. Det vi ser nå er det stikk motsatte, det er anlagt kai/parkering og privatisering og andre tiltak i Hensynssoner, det er sprengt og fylt ut i LNF-område, det er gitt dispensasjoner og bebyggelse har fått tillatelse til bruk før rekkefølgekrav er oppfylt.

Vi forventer at man i reguleringen som nå skal igang finner løsninger som sikrer verdiene i dette historisk viktige området. Beskrivelsen og kartmateriellet i “Notat” gjør det vanskelig å lese ut hvilke konsekvenser dette forslaget har på kulturmiljøet. Savner bedre detaljering i notatet, vanskelig å lese ut endringene. Regner med eksisterende plankart oppdateres med alle endringene (2041-1,2,3 og 4) og dispensasjonene som er gitt i planområdet. Det bør også lages illustrasjoner/3D-modellering av hvordan veg og fortau vil se ut i dette historisk

sårbare området. Det vil gi både innbyggere, utbyggere og politiske myndigheter et bedre beslutningsgrunnlag, og man vil enkelt kunne justere/lage alternative løsninger basert på innspill som kommer i planprosessen.

Plan bør inneholde bedre detaljbeskrivelse av materialbruk som storgatestein som på kaien, evt gatebelysning, natursteinsmurer der man evt river eksisterende murer osv, slik det ble beskrevet av utbyggere i forrige runde. På kaien, slik den framstår i dag, er plassering av fortau/parkering i forhold til veg rotete, forvirrende og trafikkfarlig. Har man tenkt å rydde opp i dette og skape en myk overgang mellom kai og planområdet? Materialbruken fungerer bra: granitt storgatestein skiller mellom fortau og parkering og fortau og veg.

Regner med at man også regulerer inn flere fartsdumper identisk den som er plassert helt i starten på Øyavegen både i Øyavegen og Holmavegen, altså med storgatestein som avgrensning. Dette vil ikke virke ødeleggende og forstyrrende i det historiske gatemiljøet.

Del 7: Helhetlig tankegang

Vi vet at planene vi viser til over har ulik "rang", men her må man rett og slett bruke sunn fornuft, se planene i dette kulturhistorisk viktige området i sammenheng og igjen se på hovedårsaken til oppstarten av reguleringsplanen "2041-Bevaring av Havneområdet i Åkrehamn". Man vurderte *da* og nå i en rekke planer området som et "utrydningstrua og ikke-fornybart" kulturmiljø. Her er det snakk om et område som har vært og er under sterkt press, men det er ikke for sent å redde vårt "utrydningstrua og ikke-fornybare" kulturmiljø og leve opp til både utgangspunktet for Plan 2041 *og* dagens lokale og nasjonale krav og mål i tillegg til FN's Klimamål.

Kommunen er opptatt av verdiskaping og at turister som besøker Åkrehamns strender skal oppholde seg over tid og legge gjen penger. Kulturopplevelser og historiske attraksjoner vektlegges i både tilbud og markedsføring av reisemålet Karmøy. "Gamle Åkrehamn", med Øya- og Holmavegen og Mortholmen, er et yndet turistmål. Om man i Øyavegen legger opp til et to meter bredt opphøya fortau avbrutt av utkjørsler, med mange innsnevringer av både av veg og fortau, i kommunal standard (betongstøpt kant) i tillegg til rasing av kulurmiljø med historisk hage og gamle trær... **blir** attraksjonen/severdigheten: Et eksempel på historieløs forvaltning av vår felles kulturarv, og hvordan man absolutt **ikke** bør regulere i historisk viktig kulturmiljø. I tillegg kan de varierende breddene på veg og fortau tvinge myke trafikanter ut i vegbanen, og skape en følelse av falsk trafiksikkerhet.

Kommunen skal sørge for en helhetstankegang og det må i det videre planarbeidet samarbeides tett med antikvariske myndigheter både fra Fylket, kommunen, innbyggere og utbyggere i planendringen/detaljreguleringen - Plan 2041-5. Lokalkunnskap må inn i planprosessen, innbyggerne kjenner områdets kvaliteter og utfordringer best. Administrasjonen må i den videre planprosessen ta utgangspunkt i stedets særpreg, kulturhistoriske elementer, viktige landskapstrekk og eksisterende grønnstrukturer. Dette samsvarer med formålene i alle de aktuelle planene vi har nevnt over.

I en eventuell utbyggingsavtale bør kommunen, slik vi ser det, stille krav til utbyggere mht bygningenes tilpasning til omgivelsene, både naturen og eksisterende bygninger i kulturmiljø. Dette gjelder både form, volum, material- og fargebruk, utomhusplan, overgang til omgivelsene og LNF-område, jfr. planbestemmelser §12. Helhetlig utvikling som det legges opp til, betyr slik vi ser det, en bærekraftig utvikling der det som bygges både av vei, fortau, bygninger og utomhus tiltak tilpasses det historisk viktige miljøet. Her bør det stilles krav til at utbyggere benytter profesjonelle arkitektfirma og at både kommunearkitekt og vernemyndigheter skal ha avgjørende innflytelse. Slik unngår vi bebyggelse som følger dagens hyppig skiftende og ofte stilforvirrede trender, men får bebyggelse som står seg over tid. Man bør stimulere til en langsiktig, helhetlig plan for området i tråd med de aktuelle planene vi har nevnt. Kommunen, utbyggere og innbyggere bør tar del i denne planprosessen og følge kravene/mulighetene planen gir. Det vil også gjøre området mer attraktivt for kjøpere av utbygges boliger. Dersom vi greier dette kan vi sette området og Karmøy på kartet pga de gode løsningene mellom gammel og ny bebyggelse og stedstilpassa trafiksikringstiltak.